

Alle tiders Nordsjælland

MUSEUM NORDSJÆLLANDS
ÅRBOG 2018

I arkæologiens tjeneste – set fra gravemaskinens førerhus

AF PERNILLE PANTMANN

Dette er en interviewbaseret artikel, et format som er atypisk for denne årbog. Hensigten har været todelt; dels at skabe et portræt af en væsentlig, omend knap så synlig, medspiller på de mange arkæologiske udgravninger, som museet foretager. Og dels at forsøge at levendegøre nogle sider af det arkæologiske arbejde, der ellers kan være vanskelige at få frem, og derfor sjældent præsenteres. Ofte er det selve resultatet af en udgravning, som fremlægges, enten i form af genstande eller lokaliteter med al den nye viden, som de indeholder. Derimod er selve arbejdet og processerne, der går forud, kun sjældent en historie, der bliver fortalt. Det synes derfor naturligt

En typisk arbejdsituation med Lars Hansen i maskinen og en af museets arkæologer foran.

gennem dette interview at kombinere et portræt af en person med en vigtig, men måske underspillet funktion, med ønsket om at fortælle en anden historie om det arkæologiske arbejde.

De fleste vil mene, at en arkæolog kan genkendes på at have en graveske i den ene hånd og en pensel i den anden. De færreste forestiller sig, at det vigtigste graveredskab er den store 22 ton gravemaskine med bæltet og to meter bred skovl. Ikke at vi kører den selv, det skal der en fagmand til, men vi står foran og dirigerer, hvor og hvordan den skal grave, eller hvornår den skal stoppe. Personen, der fører denne maskine, er derfor en væsentlig medspiller på den moderne arkæologiske udgravning. Her er samarbejdet mellem maskinfører og arkæolog af største vigtighed. Som arkæolog står man farligt tæt på skovlen, hvilket er årsagen til, at man arbejder iført hjelm, men det er derfor også vigtigt med konstant øjenkontakt. Men selve arbejdet, som man udfører, foregår også i tæt samarbejde, for selvom det er arkæologen, der bestemmer, hvor meget der skal graves, er det maskinføreren, der i virkeligheden gør det. Relationen mellem arkæolog og maskinfører er således på ingen måde ligegyldig. Den gode maskinfører forholder sig til terrænet, så han ikke bliver snydt af skrånende områder og derfor kommer til at skrælle for tykke

eller skæve muldlag af. Han forstår, hvor stor skade en stor sten kan gøre for den endelige udgravningsflade og forsøger derfor at løfte stenen lige op og væk, så den ikke trækker dybe furer igennem det hele. Han forstår og følger alle arkæologernes mere eller mindre forståelige tegn, der indikerer hvor og hvor meget, der skal graves, eller at der omgående skal stoppes. Kort sagt, han følger præmissen om, at en arkæologisk udgravning fra hans side kræver overblik og erfaring samt engleblid tålmodighed i forhold til den meget brogede skare af arkæologer, som et museum kan mønstre.

Dette interview med maskinfører Lars Hansen giver læseren indblik i, hvordan den moderne arkæologi fungerer i felten. For næsten 25 års samarbejde med arkæologer har ikke kunnet undgå at give Lars indsigt i den arkæologiske verden, og dermed har han også oplevet den forandring, som faget har gennemlevet de senere år. Indimellem kan

*Maskinfører Lars Hansen
i førerhuset*

det være frugtbart, at en person udenfor ens fag, men dog alligevel med kendskab til arbejdsgangen, kan bidrage med perspektiver på ens virke og arbejdsmetoder. Sådanne perspektiver kan bidrage til ændrede arbejdsgange og refleksioner over, om man gør tingene på den bedste måde. Men de kan også illustrere behovet for at fortælle andre om, hvad vi laver og hvorfor. I forbindelse med foredrag og åbent-hus-arrangementer mødes man ofte med spørgsmål omkring opstart af udgravninger, hvordan gør vi, hvor meget jord graver vi væk, kører vi selv gravemaskinerne? osv. Nogle af disse spørgsmål får man forhåbentlig svar på i denne artikel.

Lars Hansen er ansat i Brdr. Jørgensen – et mindre entreprenørfirma i Hillerød. Lars begyndte sin karriere som arkæologisk maskinfører i 1994 for det daværende Folkemuseum i Hillerød. Efter fusionen i 2014 af de nordsjællandske museer til Museum Nordsjælland fulgte Lars med, og er blevet vores "hus-maskinfører" og fungerer nu derfor i hele Nordsjælland. Selvom vi alle er meget glade for at anvende Lars, kan han ikke dække vores fulde behov for maskinførere, og derfor anvender vi også andre maskinførere. Vi møder mange forskellige, og det er ofte en fordel, når en maskinfører har arbejdet for arkæologer før, for der er virkelig en anden arbejdsgang på en arkæologisk udgravning i forhold til arbejdsopgaver på eksempelvis byggepladser. Derfor bliver fordelene så meget større, når man har arbejdet med den samme maskinfører gennem mange år. Helt naturligt kan man få hjælp til andre opgaver end de rent basale graveopgaver. Det kan være flytning af skurvogn, tilslutning af vand eller småreparationer. Men selve det arkæologiske samarbejde er også langt mere fintfølende, når det er en maskinfører, som vi har anvendt før, da det i høj grad letter kommunikationen i den

samarbejdsøvelse, som blev omtalt tidligere. Lars er meget løsningsorienteret, og derfor kan det absolut svare sig at spørge ham til råds om, hvordan man nu bedst løser denne eller hin opgave. Typisk kan det handle om, hvordan man bedst påbegynder en udgravning af et område, der for eksempel er træbevokset, eller udfordringer i forbindelse med udgravning i vådområder. I sådanne situationer kan man være sikker på, at Lars gør sig nogle overvejelser, som vi ikke nødvendigvis selv har indtænkt, så her kan det betale sig at lytte.

Men spørger vi Lars selv, får vi sikkert også nogle andre syn både på hans funktion og indsats og på det generelle arkæologiske arbejde, som er anderledes end vores, så dét har vi gjort. Jeg tog ud og besøgte ham på en udgravning, hvor han netop var i gang med den måske mest trivielle opgave – tildekningen af en udgravning.

Vi går ind i skurvognen og får en snak.

Lars – hvordan blev du involveret i arkæologiske udgravninger? I den arkæologiske afdeling har vi snakket om, om det var fordi, du trak det korteste strå?

”Nej, helt sådan var det nu ikke. Jeg er ikke helt klar over, hvordan det begyndte, men måske har det noget at sige, at Klostergården var ejet af min gamle mester Knud Jørgensen, og Klostergården ligger ved siden af Æbelholt Kloster (red: et af museets udstillingssteder). Og da museet skulle bruge en maskine og en maskinfører, var det naturligt at bruge firmaet. I begyndelsen kørte Jørgen [red.: en kollega i firmaet] også, men efterhånden blev det mest mig – så det var vel det, man kalder tilfældighedernes spil”.

Havde du kendskab til arkæologi, før du begyndte?

”Næ, overhovedet ikke – altså udover det, man

ved om arkæologer i min branche. Der er jo mange fordomme, såsom at I bruger ske og pensel og, at I ligger med r... i vejret. Andre fordomme er, at det er arkæologerne, der forsinker byggerierne og er skyld i, at økonomien løber løbsk, samtidig med, at man jo ikke forstår, hvad det skal gøre godt for. Sådan havde jeg det altså også til at begynde med”.

Misunder de andre i firmaet dig, at du fik den tjans, eller er de glade for, at de slap?

”Nej, de var og er ikke spor misundelige, de mener jo godt, at de ved, hvordan arkæologi og arkæologer er, så det er ikke noget, de andre nødvendigvis synes lyder spændende”.

Og hvad tænkte du så om at arbejde med arkæologer?

”Ja, altså til at begynde med, så var det jo bare et job, jeg skulle udføre. Men så viste det sig jo også at være afvekslende i forhold til, hvad jeg var vant til. Især i begyndelsen for siden er dét jo også blevet mere rutine”.

Som ansat i firmaet Brdr. Jørgensen har Lars flere opgaver, der omfatter alle typer anlægsarbejde, som er typiske for et mindre entreprenørfirma, eksempelvis alt fra hvad der vedrører el, vand og varme. Dertil kommer den efterfølgende reetablering med brolægning eller asfaltering. Endelig er der også mere sæsonbetonede opgaver som eksempelvis saltning og snerydning om vinteren. Umiddelbart er disse funktioner derfor meget langt væk fra det arbejde, som skal udføres på en arkæologisk udgravning.

Der går en del processer forud for selve den arkæologiske udgravning. Ofte begynder det med behandling af byggesager, der resulterer i det, som vi kalder arkivalisk kontrol, dvs. undersøgelser af, hvad museet allerede har af kendskab til det pågældende område, kombineret med en vurdering af

Lange rækker af søgegrøfter ude i landskabet er et sikkert tegn på en arkæologisk forundersøgelse.

landskabets potentiale i relation til forhistoriske aktiviteter. Hvis museet mener, at der er anledning til at forvente noget af arkæologisk betydning, anbefaler vi en arkæologisk forundersøgelse. Denne foregår ved, at vi ved hjælp af den store gravemaskine, systematisk graver grøfter af to meters bredde for hver 12. meter, henover det berørte område. Forundersøgelsen skal først og fremmest afsløre, om der findes rester af fortidsminder på stedet, dernæst give et statistisk grundlag for at vurdere omfanget og typen af forhistoriske aktiviteter. Det danner grundlag for en beregning af den efterfølgende udgravnings omfang, varighed og pris. Er der grund til at foretage udgravninger, bliver grøfterne udvidet til større åbne områder. Det er gravemaskinens funktion at afdække disse områder ved at skrælle mulden af, hvorved store mængder jord flyttes rundt. Det er derfor ikke ligegyldigt, hvordan man begynder den maskinelle afgravning for at undgå for meget spildtid med at flytte jordbunker mange gange. Her er dialogen med maskinføreren igen

meget vigtig. Der er altså stor forskel på, hvilken type opgave en maskinfører er med på; en forundersøgelse eller en udgravning.

For os er der en væsentlig forskel på, om vi er ude på en forundersøgelse eller en regulær udgravning, oplever du også det? Hvordan?

"Selve min funktion er ikke meget anderledes, om det er en forundersøgelse eller en egentlig udgravning, men jeg synes, det er mere spændende, når det er egentlige udgravninger, for så er der flere mennesker, og der kommer løbende flere resultater. Og det er noget, som der bliver talt mere om i skurvognen".

Lars beskriver, hvordan der er mere liv på en udgravning og flere resultater og mere diskussion, hvilket stemmer meget godt overens med de forskellige forløb, som en forundersøgelse og en udgravning repræsenterer. På en forundersøgelse er der typisk to arkæologer med, og selvom det altid er spændende, hvad en forundersøgelse giver af resultater, så er der ofte lange perioder, hvor der

ikke sker ret meget, og det kan være meget ensformigt – også for arkæologerne. Derfor er gejsten helt anderledes i en udgravningssituation, hvilket selvfølgelig også hænger sammen med, at mandskabet bliver forøget, og der dermed er mere liv, flere diskussioner og mere udveksling af faglige synspunkter og viden.

Synes du, at din andel af det arkæologiske arbejde er vanskeligt, eller er det bare ren rutine?

“Næ, som udgangspunkt er det jo meget det samme, jeg laver, og derfor kan jeg da godt synes, at autopiloten tager over”. Efter en lille overvejelse tilføjer Lars: “Arh, det er nu også afhængigt af forholdene. Nogle steder er jorden vanskelig, for den kan være meget gruset eller stenet, og så er det svært at få lavet overfladen pæn og glat, og det er irriterende at se på, både for jer og for mig. Nogle gange kan vejret også drille, hvis det regner eller sner, eller der er lavtstående sol, det kræver altid mere koncentration. Og så er der jo også de senere år kommet de der irriterende moser, som I er begyndt at rode i”.

Lars hentyder, her til sidst, til det faktum, at mu-

seet de senere år har været meget interesseret i vådområder, både fordi disse i stadig stigende grad bliver inddraget i bebyggelsesarealerne, men også fordi museet igennem længere tid har fået mange spændende resultater fra netop disse områder. Salpetermosen, i den sydlige del af Hillerød, er et godt eksempel. Moser kan være meget vanskelige at arbejde i, både for Lars og for os. Ofte er de meget bløde og kan være meget vandholdige, hvilket selvsagt giver en del praktiske udfordringer. Lars har mere end én gang set bekymret ud, når han kører sin 22 ton maskine ud i et område, der med det samme begynder at dirre som en gigantisk geléklump.

Hvad er det værste ved at være på udgravning?

“Det værste er nok, at der de senere år er blevet flere større udgravninger, som betyder mere ensformigt arbejde, der derfor også bliver mere kedeligt. Tidligere var udgravningerne små, og det betød, at man hurtigt forlod området for så at begynde et andet sted på en ny opgave. Nu kan man i flere uger ad gangen være det samme sted. Det kan derfor blive mere trivielt”

En udgravningssituation, hvor maskinen, navnlig i den første tid, spiller en afgørende rolle i at få åbnet udgravningsfeltet.

Hvad er det bedste ved at være på udgravning?

"Det er altså svært at svare på, men det sociale er helt klart vigtigt. Hos jer er der mange, meget forskellige mennesker, og som oftest er det sjove mennesker, som er meget anderledes, end dem jeg møder i firmaet. Nogle af jer har jeg kendt i mange år, så det er hyggeligt at være på udgravning sammen, men der sker også en løbende udskiftning, hvor der kommer nye ansigter til, og det kan også være rart. Og så er det klart, at det også betyder noget, at jeg ikke er nær så fysisk udmattet i de perioder, hvor jeg arbejder med jer. Og som årene går, er det jo meget rart, at kroppen får nogle pauser".

Hvilke sjove oplevelser har du haft?

"Det synes jeg er svært at svare på, men det var spændende dengang, da vi gravede den der gravplads i Gørløse [red.: Egholm gravpladsen udgravet i 2001 med flere grave fra romersk jernalder fra ca. 200 e.Kr.]. Det var sjovt og spændende, fordi vi har gravet så få af dem, og fordi gravene lå lige under græstørven, så man virkelig skulle passe på. Men det er altså også sjovt, når vi finder på lidt ballade. For eksempel dengang jeg og en af arkæologerne

Der er ofte et bedre overblik fra maskinens førerhus. Bemærk i øvrigt de mørke pletter med markeringspinde, som Lars omtaler, i forgrunden af billedet.

fandt på at sætte træklodser på en af de andre arkæologers cykelpedaler, fordi vi syntes, det var synd, at hendes gamle loppefund af en cykel ikke helt passede til hendes højde. Vi havde en fest med klodser og gaffatape, det var virkelig sjovt, men jeg håber også, at hun blev glad, for vi gjorde det jo også for at hjælpe hende. Det er det, jeg mener med, at det er sjove mennesker, og at vi efterhånden kender hinanden godt".

For en arkæolog er der ingen tvivl om vigtigheden af det, vi laver; selvom det ude i felten godt kan virke som rutine, så har hver udgravning til formål at gøre os lidt klogere. Det incitament har en maskinfører jo ikke nødvendigvis, man kan derfor med en vis ret spørge Lars, som har været med i så mange år, om han er helt upåvirket af formålet med det, vi laver.

Hvad er din holdning til arkæologi – synes du, det er vigtigt?

"Min holdning har helt sikkert ændret sig over årene. Som jeg sagde tidligere, så havde jeg jo selv de fordomme, som eksisterer indenfor mit fag, men nu synes jeg, at det er spændende. Jeg er dog stadig lidt usikker på, om arkæologi helt er pengene værd. Jeg er bondefødt, så jeg vil gerne have et produkt ud i den anden ende. Det er også den funktion, jeg har i mit arbejde i firmaet: Der er en opgave, der skal løses, den bliver løst, og man føler, man har produceret noget. Den fornemmelse har jeg ikke i det arkæologiske arbejde, men det har jo nok også at gøre med, at jeg ikke udfører selve den arkæologiske funktion, så jeg har svært ved at se, hvad produktet reelt er, og hvad det skal bruges til. Men altså, jeg kan da godt høre og fornemme, når der er kommet noget, som I synes er spændende. Det var også derfor, jeg synes, det var meget rart, da jeg tog på museet og hørte, hvad I havde fået ud

af de mange udgravninger i Salpetermosen [red.: udgravningerne forud for det kommende supersygehus]. Så blev det mere klart for mig, at de udgravninger havde gjort jer klogere, og at der var produceret noget viden. Men jeg synes altså, at det er svært at sige, om det er vigtigt. Det kommer jo an på, hvad man sammenligner det med”.

Lars’ holdning til om arkæologi producerer noget, er en holdning, vi ofte møder. Og derfor er det ud fra et arkæologisk synspunkt vigtigt at fastslå, at alt hvad vi udgraver, giver resultater, som er nye. Det er ikke altid, at man ude i felten helt kender omfanget af den ny viden, ofte bliver denne først tydelig, når man kommer ind på museet, og det efterfølgende arbejde begynder. Det er denne del af arbejdet, som virker usynligt, men som ikke desto mindre er afgørende for de arkæologiske resultater. Det er samtidig også en meget tidskrævende del. Alle fund skal registreres i databaser, så man efterfølgende kan finde dem og søge efter dem. Der skal sendes prøver afsted til datering, det foregår eksempelvis på laboratorier i Polen. Der skal måske sendes dyrekogler til bestemmelse på Naturhistorisk Museum. Sarte genstande skal sendes til konservering, en proces der kan tage helt op til et års tid. Først når alle disse resultater kommer tilbage, samler vi dem sammen og tolker dem og forfatter derefter rapporter, som kan ligge til grund for artikler, bøger, forskning, udstillinger osv. Selve udgravningsdelen, som Lars oplever, er altså blot en mindre del af det arkæologiske arbejde og kan måske for en lægmand synes mere eller mindre resultatløst.

Med din lange erfaring har du så efterhånden afkodet, hvad vi kigger efter, eller er det dig stadigvæk en gåde?

”Det synes jeg faktisk, jeg har afkodet. Jeg kender

godt forskel på stolpehuller og gruber, og jeg ser ofte kogestensgruberne før jer, så snart de dukker op, og jeg ved, at mulden skal afrømmes mere forsigtigt hen over dem”.

Her må indskydes lidt om disse arkæologiske fagtermer, som Lars gladelig slynger om sig med. Stolpehuller er betegnelsen på de cirkulære mørke aftegninger i den lysere undergrund, der repræsenterer det hul, der oprindeligt blev gravet med henblik på at sætte stolper til et hus i oldtiden. Disse fremstår ikke længere som huller, men er fyldt med mørkere jord – måske rester af formuldet stolpe, lidt trækul eller genstande, som kom med ned i hullet, da det blev gravet. Gruber er termen for større eller mindre huller, der blev gravet med forskellige formål for efterfølgende af være fyldt op igen, ofte med bopladsaffald. Kogestensgruber er en massebetegnelse for meget trækulholdige, og derfor næsten sorte plamager, ofte med brændte sten. Man mener, at mange af dem har været anvendt som en slags jordovne. Ofte er disse ikke så dybt nedgravet, og derfor forsvinder de nemt, hvis

En typisk udgravningssituation, hvor de mørke pletter i undergrunden indikerer stolper fra flere huse, som arkæologerne har markeret med landmålerstokke. I øvrigt sidder der en holder til landmålerstokke på maskinen – et system, som Lars har udviklet.

man graver for tykke lag af henover dem – og det er dét Lars har erfaret gennem årene. Vi behøver ikke engang sige det eller signalere det til ham.

Lars fortsætter: "Jeg ved for eksempel godt, at man skal udvide omkring stolpehuller, for at finde flere, så man kan se hele huset." Dermed mener Lars, at der typisk skal flere stolpehuller til i et bestemt mønster, for at vi kan få en slags grundplan over huset, og man derfor er nødt til at fjerne jorden omkring de første stolpehuller, hvis man vil finde flere." Selvom jeg som udgangspunkt godt kan se forskel på gruber og stolpehuller, så ved jeg også, at det nogle steder kan være vanskeligt at se. Og nogle gange undrer jeg mig jo over, hvorfor I ikke sætter en markeringspind i, men så får jeg at vide, at det er fordi, det er et stenspor – dét kan jeg altså ikke se. Ligesom jeg heller ikke kan se, hvilken periode af oldtiden huset eller gruberne stammer fra. Men overordnet set ved jeg godt, hvad det er, I er på jagt efter", siger Lars med et skævt smil.

Er der nogle ting, som du synes er sjovere i en udgravning end andre?

"Det kan jeg ikke sådan lige svare på, andet end

at det er sjovest, hvis der kommer noget frem i udgravningen, for så bliver arkæologerne i mærkbart bedre humør. Det betyder i øvrigt også noget, hvordan vejret er. Hvis det er for surt, smitter det af på dem. Men ellers synes jeg ikke, der er noget, der er sjovere end andet".

Kan du, når du ser tilbage på de sidste knap 25 år, se, at der er sket en udvikling af udgravningerne mht. areal og omfang måske?

"Ja for søren da, der er da sket virkelig meget! Som jeg har sagt, så er mit arbejde blevet mere trivielt, for før havde man ikke de der forundersøgelser med endeløse rækker af søgegrøfter, hvor vi kører op og ned ad arealet. Og selve udgravningerne er da også blevet mærkbart større, både i fladen men også målt på graveholdets størrelser. Og som jeg sagde tidligere, så kan jeg mærke det ved, at vi er på den samme udgravning i længere tid, simpelthen fordi de er blevet større og mere tidskrævende".

Siden der kom en revision af museumsloven i 2002, har vilkårene ændret sig for dansk arkæologi, hvilket har betydet en markant stigning i både antallet af udgravninger og deres omfang. Samtidig er forundersøgelser blevet langt mere systematiske, end de var tidligere.

Er der noget særligt, som du husker fra en udgravning – et fund, et sted eller en situation, som du anser for at være særlig mindeværdig?

"Jeg husker flere udgravninger for de udfordringer, som de har givet i form af irriterende beplantning. Der var en situation i Allerød engang, hvor græsset stod så højt, at vi ikke kunne orientere os, og pindene [red.: de rød-hvide landmålerstokke på 1,60 meter, som vi anvender til at markere, hvor vi skal grave vore grøfter i forundersøgelserne] blev næsten usynlige. Og en anden gang var vi ude i en

Dårligt vejr kan antage mange former, men snevejr hjælper bestemt ikke på sigtbarheden eller humøret.

rapsmark, hvor vi også havde svært ved at orientere os. Desuden blev motoren overophedet af alle de blomster, der kom ind i maskineriet. Men der var også dengang, da jeg var med ude for at finde guld. Detektorfolkene havde vist fundet noget på en mark, som vi skulle prøve at finde mere af, så jeg var derude sammen med dem og en af arkæologerne. Det var jo meget sjovt, også fordi jeg jo ofte bliver spurgt af folk i min egen branche, om jeg er med til at finde guld. Det er jeg jo faktisk sjældent, men nu kan jeg sige, at det har jeg været med til. Og det var da sjovt at prøve – især fordi der faktisk kom guld! Men jeg synes altså også den gravplads ude i Gørløse var spændende”.

Når nu pensioneringen engang kommer, ser vi dig så som amatørarkæolog og frivillig på udgravningerne?

”Nej – det kommer så ikke til at ske! Men nu går der jo også mange år endnu før den tid kommer....

Altså, det bliver da helt sikkert underligt at slippe arkæologien, det er ikke umiddelbart noget, jeg glæder mig til. Interessen er jo kommet for arkæologi, jeg tænker da over det, når jeg læser om et fund i avisen, eller hører om det i radio og tv – det gjorde jeg bestemt ikke tidligere. Men nej, jeg tror ikke, jeg nogensinde kunne finde på at blive frivillig på en udgravning, for så dyb er interessen heller ikke”.

Er der noget, du har lyst til at tilføje til det, vi har talt om?

”Ja, jeg synes, jeg har fået mange gode kolleger blandt arkæologerne, det var også tydeligt, da jeg blev 50, og I fandt på at lave surprise-morgenmad for mig, hvor I alle sammen dukkede op. Det var en god dag. Men jeg har jo også kendt flere af jer igennem mange år, og ved at have gravet sammen med jer så meget, har jeg da også lært noget om naturlovene for arkæologer”.

Lars graver mulden af i ultratynde lag, hvorefter detektorfolkene følger efter i håbet om at finde guld.

Hvad er det for naturløve – dem tror jeg ikke lige, at jeg kan komme i tanke om?

“For eksempel lige når man synes, at man har lavet en rimelig pæn og jævn flade – så vil I liiige have gravet et par cm mere muld af i fladen. Den er stensikker! Og man kan også være sikker på, at dér, hvor vi er blevet enige om, er det bedste sted at lægge en jordbunke, for at undgå at flytte den senere, dér skal vi selvfølgelig senere se, hvad der ligger nedenunder. For det viser sig jo altid at være det mest spændende sted. Eller, hvis man har tænkt, at man ikke behøver at afgrave jorden helt op mod skellet, fordi man gerne vil have en strimmel jord, som maskinen kan være på. Netop dette sted skal der selvfølgelig graves jord af til sidst, så I forventer næsten, at jeg skal få maskinen til at svæve. Alt dette ved jeg godt, så derfor er jeg nogle gange begyndt at foreslå jer, at vi begynder anderledes, så vi måske kunne undgå de situationer, og jeg synes, de fleste af jer lytter”.

Ja, det er jo rigtigt nok, at vi ofte tager dig med på råd, eller at vi udnytter dine mange andre kompetencer. Generer det dig, når du egentlig er hyret til at køre maskine?

“Jeg synes, at det OK at blive spurgt til råds og hjælpe med forskellige opgaver. Den der funktion som ”praktisk gris” kan jeg meget godt lide – den giver jo også nogle afbræk i det lidt ensformige gravejob”.

Du nævnte tidligere, at du i begyndelsen også havde en masse fordomme om arkæologer, fordi de ofte optræder i din branche. Hvad siger du nu, når du møder sådanne fordomme om os?

“Jeg forsvare jer altid; både jeres arbejde og tidsrammer. Når mine kolleger siger, at det er arkæologernes skyld, at et byggeri bliver forsinket, så er jeg nødt til at sige, at det ikke er tilfældet. Jeg forklarer

dem om, hvordan I forsøger at komme tidligt ind i processen netop for at undgå forsinkelser. Jeg siger også, at det i hvert fald ikke passer, at I kun graver med pensel og med ske. Og når den der kommer med, at I ligger med r... i vejret, så må jeg jo bare sige, at det ikke gør så meget, for mange af jer er jo damer”.

Det sidste bliver sagt med et venskabeligt grin, for vi ved godt, at Lars ikke hører til kategorien af lumre maskinfolk. I Lars’ tilfælde tager vi det som en kompliment.

Efter mødet og interviewet med Lars, blev jeg i endnu højere grad end tidligere klar over, at en af de virkelig gode grunde til at have en maskinfører, som har arbejdet med os igennem mange år, er de perspektiver på vores arbejde, som han kan give. Der er vel i de fleste fag en fare for, at man kan blive meget lukket om sig selv, og måske bekræfte hinanden i, at det man gør, er det rigtige og den bedste løsning, og her er det meget værdifuldt at få andre synspunkter og blive udfordret på, om det nu også er tilfældet. Indimellem kan man også glemme at værdsætte betydningen af andre faggruppers indsats for at løse en opgave, og da kan det være på sin plads at blive mindet om betydningen af godt tværfagligt samarbejde. Der blev indledt med det typiske billede af en arkæolog med graveske og pensel, men i virkeligheden burde vi lige så ofte fremstilles med en skovl i den ene hånd og en gravemaskine – med fører – i den anden.

Artiklen er baseret på et interview med Lars i maj 2018 og er godkendt af ham før tryk.